

Telegraful Român.

Apare Marți, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 cor., 6 luni 7 cor., 3 luni 3 cor. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 cor., 6 luni 8 cor., 3 luni 4 cor.
Pentru străinătate pe an 24 cor., 6 luni 12 cor., 3 luni 6 cor.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipogr. arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției «Telegraful Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Aprilie v. 1916 la ziarul

„Telegraful Român”

cu prețurile indicate în fruntea foii, anume:

pe trei luni 4 coroane,
pe șase luni 8 coroane.

Abonamentele se fac prin mandat postal, trimițându-se prețul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuința și cu posta ultimă, să se scrie corect și legibil, pentru ca la postă să nu se facă greșală. Bani de abonament se trimit *Administrației tipografiei arhidiecezane în Sibiu* (Nagy-szeben), strada Măcelarilor 45.

Administrația.

Războiul și iubirea creștinească.

Războiul mondial, care cum știm, a luat dimensiunile la cari, la izbucnirea lui, nu s'a gândit nime dintre cei interesați, a dat naștere unei literaturi bogate la toate popoarele înaintate în cultură. Nu ne gândim la multele cărți scrise anume pentru cei aflători la front și tipărite în multe zeci de mii de exemplare, pentru a fi împărțite între cei dornici de a le citi, și nici la cărțile multe scrise și tipărite pentru a se arăta publicului cetitor mersul războiului, ci la mulțimea de scrieri de mare valoare, cari au avut de scop luminarea publicului de acasă și aducerea lui la convingerea, că războiul e o necesitate, care poate și trebuie se fie acceptată și din punct de vedere creștinesc. O astfel de lucrare de mare preț e și a profesorului *Dr. E. W. Mayer* dela universitatea din Strassburg, care într-o conferință publică a arătat cu aparat mare științific, și pe înțelesul tuturor, că războiul e compatibil cu iubirea creștinească și că isvorește chiar din aceasta. Războiul e doară numai o pedepsire a răului, răsvrătit în contra binelui, deci provocat de o situație de constrângere. Părerile învățatului profesor sunt în materia aceasta următoarele:

1.

În ce raport stă războiul cu iubirea creștinească? Întrebarea aceasta nu e identică cu întrebarea, că în ce raport stă războiul cu creștinismul? S'a discutat mult în primele veacuri ale creștinismului asupra întrebării, dacă creștinul poate se fie soldat, fără a fi fost însă vorba despre compatibilitatea războiului cu iubirea creștinească. Dar chestia abordată ar trebui se formeze rolul principal în discuția asupra raporturilor dintre război și iubirea creștinească. Pentru că întreaga morală creștinească, întrucât ea se referă la raporturile dintre om și om, e concentrată din timpurile vechi în porunca referitoare la iubirea de aproapele. După învățăturile

categorice ale lui Isus Cristos, după nenumeratele dovezi consunătoare creștinești-morale, date din partea conștiinței, — acțiunile noastre, față de semenii, au se fie determinate și conduse de iubire.

S'ar părea, că nu se potrivește de loc cu dogmele acestea faptul, că noi în războiu tratăm ființele, cari au fețe omeneste, cu gloanțe și cu împunsături de bajonete, că le sfășiem cu granate și cu șrapnele, le demolăm casele, incendiem și distrugem sate și orașe întregi. O iubire, care răvnește la sânge, care omoare, — e ceva nenatural, e un monstru. Și tocmai de aceea, întrebarea, dacă războiul e compatibil cu iubirea creștinească, a fost de multeori rezolvată în mod negativ, atât din partea amicilor, cât și din partea contrarilor creștinismului.

Au dat răspuns negativ la întrebare mari amici ai creștinismului, creștini serioși, cumpătați și pricepuți, nu spirite esaltate și estravagante, declarând, cumcă iubirea creștinească e ceva atât de delicat și de sublim, cu deseversire binefăcător, încât nu poate se fie compatibilă cu grozăviile și ororile războiului la nici un cas. De aceea, războiul e de condamnat între orice împrejurări.

Dar la întrebare au dat răspuns și contrarii creștinismului, în formă și mai pronunțată, ceea ce nu trebuie să scapăm din vedere. În vremile cele mai vechi, tot așa ca și mai târziu, contrarii creștinismului au afirmat și au propovădit, că războiul e pentru omenime ceva indispensabil, de neînălăturat, deci necesar, căci fără luptă și războiu nu există viață. A fi om, înseamnă a fi luptător. De altă parte, firește, că războiul nu are a face nimica cu iubirea creștinească. El e numai o batjocorire a acestei iubiri, pentru aceia cel puțin, cari îl cunosc. De aci se învederează, că morală creștină nu are temei, fiind neexecutabilă. E evident deci falimentul creștinismului, căci și popoarele creștine, și indivizii crescuți în creștinism, cu toate că au neconținut pe buze iubirea creștinească, nu pot decât se poarte neîntrerupt războaie.

Fie'mi permis, chiar aici la început, să'mi croesc verdictul categoric, că ambele păreri, pe cari le-am amintit, sunt greșite. Ceice neagă, cumcă războiul ar fi compatibil cu iubirea creștinească, nu cunosc bunul scop pe care îl urmărește războiul, și de aceea îl condamnă în mod necondiționat. Ori apoi înțeleg greșit porunca iubirii, și de aceea o combat, ca nepractică. Că ce e corect față cu astfel de greșeli, am se stabilesc earăși aici, la început, în două teze scurte, precise, cari nu au pretenția de a fi noue. La teme asupra cărora s'a discutat atât de mult, veacuri de rând, pretenția că s'ar mai putea spune ceva nou asupra lor, e numai semn al neștiinței, ori al cuțezanței, sau al amândurora deodată.

Prima dintre tesele mele sună astfel: *Dacă idealul creștinesc ar fi*

odată realizat în întregime, dacă starea omenimei ar fi aceea la care răvnește iubirea creștinească: războiul ar deveni de prisos și ar înceta dela sine.

A doua teză e aceasta: *Câtă vreme idealul acesta nu e realizat și starea aceasta nu e creată: războiul nu numai că e compatibil între împrejurări cu iubirea creștinească, dar tocmai iubirea creștinească ne impune între împrejurări purtarea războiului, și anume, după putință, cu toate forțele și cu toată energia.*

Prima teză nu are trebuință de esplicări. E luminată din destul prin propria ei lumină.

E absolut clar, că dacă odată toți oamenii vor fi stăpâniți de credința în Dumnezeu și de iubirea creștinească, nu s'ar mai întâmpla certe între oameni și n'ar mai trebui să se poarte războaie. Fiecare ar respecta dreptul de existență și dreptul de acțiune al semenilor sei. Războiul ar dispărea dela sine din lume, precum și multe alte lucruri, ca de exemplu constrângerea, căci dacă toți oamenii ar fi cuprinși de necondiționata credință în Dumnezeu și de iubirea nemărginită, — nici un om nu ar mai trebui se fie constrâns să și împlinescă datorințele față de semenii sei. Am atins deci pe scurt aceea ce îndreptățește pe unii creștini singuratici se condamnă războiul.

Teza a doua trebuie însă se fie dezvoltată mai pe larg, căci tocmai teza aceasta e discutată mai mult, atât de amicii, cât și de contrarii creștinismului. Vor fi, fără îndoială, mulți creștini, cari înțeleg pe deplin teza. Între ostașii noștri, cari luptă pe câmpul de războiu, sunt fără îndoială mulți, cari nu au avut nedumeriri asupra faptului, că ei împlinesc suprema poruncă dumnezeiască când luptând și suferind iau parte la războiul actual. Și între ceilalți remași acasă asemenea sunt foarte mulți, cărora nici prin gând nu le-a trecut se dubiteză, că ei nu și-ar împlini o datorință creștinească, când fac tot ce le stă în putință pentru norocoasa ducere la bun sfârșit a războiului. Pentru toți acestia cele cuprinse în lucrarea aceasta nu sunt alta, decât o justificare a îndemului care i-a îndrumat pe calea dreaptă.

Cuvintele mele sunt însă adresate în prima linie aceloră, cari apăsăți în conștiință, ori în cugetarea lor, se întreabă, că oare peste tot îngrozitoarea operă a războiului e compatibilă cu iubirea creștinească? Acestora vreau eu să le spun, cu renunțarea la orice aparat științific, în vorbe simple și clare cum numai se poate, — căci simplitatea e pecetea adevărului, cum se spune, — că nu numai că războiul, între împrejurări, e compatibil cu iubirea creștinească, ci că tocmai aceasta iubire creștinească între împrejurări ne îndeamnă și ne silește să purtăm războiu, și că războiul, cu toate grozăviile sale, poate să fie o operă grea, dar curată a iubirii. Voiu trata chestia din punct de

vedere curat principiar. Probleme actuale politice sunt aici din adins neconsiderate. Avem doară de a face cu o chestie principiară *etică*, cu chestia principiară a conștiinței creștinești, care e totodată conștiința omenimei moderne, chiar și acolo, unde ea nu adoară pe Isus. Căci cu drept cuvânt a numit Herder morală creștină o morală a omenimei, ceea ce a fost, și nu e ceva nou, ci e ceva ce a fost pregătit de mult pe seama omenimei din partea dumnezeirii.

Deputați congresuali.

În arhidieceza transilvană au fost aleși Joi, săptămâna trecută, *deputați din cler* la congresul național-bisericesc următorii:

În Sibiu (cercurile Sibiu și Săliște) I. P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, vicariu arhiepiscopesc, deputat ordinar și *Dr. Ioan Stroia*, protopresbiter în Sibiu, deputat ad hoc.

În Cluj (cercul Turda și Cluj) I. P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, director seminarial, deputat ordinar și *Tuliu Roșescu*, protopresbiter în Cluj, deputat ad hoc.

În Alba-Iulia (cercul Săbeș și Alba-Iulia) *Nicolau Ivan*, asesor consistorial, deputat ordinar și *Ioan Teculescu*, protopresbiter în Alba-Iulia, deputat ad hoc.

În Deva (cercul Deva și Hațeg) *Lazar Triteanu*, asesor consistorial, deputat ordinar și *Dr. Ioan Lupaș*, protopresbiter în Săliște, deputat ad hoc.

În Ilia (cercul Ilia și Geoagiu) *Dr. Gheorghe Proca*, asesor consistorial, deputat ordinar și *Dr. Octavian Costea*, secretar consistorial, deputat ad hoc.

În Abrud (Cercul Zarand și Câmpeni) *Vasilie Dămian*, protopresbiter, deputat dietal, ca membru ordinar și *Romul Furduiu*, protopresbiter în Câmpeni, ca deputat ad hoc.

În Deș (cercul Solnoc și Bistrița) *Teodor Herman*, protopresbiter în Deș, deputat ordinar și *Vasilie Duma*, protopresbiter în Reghin, deputat ad hoc.

În Mediaș (cercul Târnava și Sighișoara) *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial, deputat ordinar și *Demetriu Moldovan*, protopresbiter în Sighișoara, deputat ad hoc.

În Brașov (cercul Treiscaune și Brașov) *Dr. Vasile Saftu*, protopresbiter în Brașov, deputat ordinar și *Dr. Ioan Lupaș*, protopresbiter în Săliște, deputat ad hoc.

În Făgăraș (cercul Bran și Făgăraș) *Dr. Petru Ionescu*, consilier ministerial, deputat ordinar și *Nicolae Borzea*, protopresbiter în Făgăraș, deputat ad hoc.

În dieceza Aradului *deputați din cler* la congresul național-bisericesc au fost aleși, pe teritoriul consistorului arădan, următorii;

